

Sleepnet naar bulkgegevens maakt elke burger verdachte

In onze rechtsstaat is een mens onschuldig tot het tegendeel bewezen is. In onze rechtsstaat is daarnaast het begrip "verdachte" omkleed met beperkingen en waarborgen. Niet iedereen kan zomaar als verdachte worden aangemerkt, en niet naar iedereen kan zomaar een onderzoek worden opgestart; daar moeten redenen voor zijn. Hoe groter de inbreuk op privacy of goede naam, hoe groter de eisen aan deze redenen.

Toch behelst dit voorstel dat er geen enkele reden hoeft te worden gegeven om de communicatie van een virtueel onbeperkt aantal niet-verdachte burgers te onderscheppen en onderzoeken.

Waarom zouden we de huiszoeking wel met waarborgen en beperkingen omgeven, als we dat bij communicatie volledig loslaten? En dit terwijl in onze moderne tijd communicatie toch echt meer gevoelige gegevens bevat dan ons huis?

Ik maak ernstig bezwaar tegen het sleepnetkarakter van dit wetsvoorstel. De geheime diensten krijgen immers de mogelijkheid om alle communicatie in bulk te onderscheppen. Dus ook van talloze onverdachte burgers.

Het maakt van elke burger een verdachte, het maakt van elke burger een onderzoeksdoel voor de geheime diensten.

Ik vind het bovendien ongelofelijk dat in reactie op de onthullingen van Snowden, Nederland haar burgers niet beschermt, maar een afluisterregime invoert dat in feite juist nog verder gaat.

Wat uit dit wetsvoorstel spreekt is een absoluut wantrouwen jegens de eigen burgers.

Toch is de wet op de veiligheidsdiensten niet bedoeld om de overheid tegen de burger te beschermen, maar om de burger tegen de overheid te beschermen.

De bedoeling van de wet is immers dat geheime diensten niet zomaar alles kunnen doen, maar zich moeten houden aan rechtsstatelijke beperkingen. Deze beperkingen worden in dit voorstel echter goeddeels losgelaten.

Ook de toelichting geeft geen werkelijke noodzaak om de bevoegdheden en tapmogelijkheden van de geheime diensten uit te breiden. Ook wordt nergens duidelijk waarom de huidige bevoegdheden onvoldoende zouden zijn, of welk probleem de uitbreiding überhaupt op zou lossen.

Dat het wel lekker makkelijk is, is niet een afdoende onderbouwing van noodzakelijkheid. Zonder absolute noodzaak, moeten we dit voorstel naar de prullenbak verwijzen, aangezien het tot enorme inbreuken op de grondrechten van burgers leidt.

Ja, het voorstel zegt dat informatie "doelgericht" verzameld moet worden. Maar wat die vage term inhoudt of hoe deze burgers tegen onbeperkt verzamelen van hun gegevens zou beschermen, wordt nergens duidelijk. Het wordt blijkbaar aan de creativiteit van de geheime diensten overgelaten om deze term naar eigen inzicht in te vullen, en aan de minister om dit ongecontroleerd en onbelemmerd jaar na jaar goed te keuren. *(Intussen heeft u aan de Tweede Kamer toegegeven dat het om "stelselmatig" tappen "op grote schaal" gaat).*

Dat is geen wettelijke waarborg.

Toezicht

Een ander groot falen in dit wetsvoorstel is de controle van de geheime diensten. Waar nu de Ombudsman nog een rol heeft, wordt dit geschrapt, en komt de controle volledig in handen van de Commissie Veiligheids- en Inlichtingendiensten Nederland. Deze commissie heeft echter ook als taak om te bepalen welke onderzoeken de geheime diensten met welke prioriteit moeten doen: zij sturen die aan. Daarmee benoemt u de slager tot keurmeester van het eigen vlees. Om het nog mooier te maken, heeft de Commissie alleen een raadgevende rol. Als de Commissie oordeelt dat een geheime dienst buiten de wet opereert, kan de minister er voor kiezen om daar gewoon mee door te gaan. De minister kan de toezichthouder zelfs ontslaan en een nieuwe benoemen.

U breidt dus niet alleen de bevoegdheden van de geheime diensten uit tot op een absoluut onaanvaardbaar niveau, maar u maakt bovendien van het toezicht op de geheime diensten, wat toch al niet veel voorstelde, een volstrekt wassen neus.

Toezicht zou door een onafhankelijke instantie zoals een rechter moeten gebeuren. Dit is een schending van de Trias Politica.

Het voorstel is intussen iets gewijzigd. “De ministers moeten nu langs de toestemmingscommissie TIB voordat afgeluisterd mag worden. Deze commissie TIB bestaat uit drie mensen, waarvan er tenminste twee rechter moeten zijn geweest (artikel 33). De toestemming van het TIB is maximaal een jaar geldig, maar kan telkens worden verlengd.” (Tekst: Privacy Barometer)
Het blijft dus een ondoorzichtige wassen neus, met ex-rechters in plaats van een normale procedure.

Buitenlandse diensten

De gegevens over grote groepen burgers, die u via uw sleepnet binnenhengelt, kunt u volgens uw wetsvoorstel delen met buitenlandse geheime diensten. Dit is wellicht het ware doel van het wetsvoorstel. Nadat Snowden openbaarde dat de VS de Nederlandse diensten nauwelijks serieus neemt, moet het delen van ongelofelijke hoeveelheden informatie ons land weer wat aantrekkelijker maken.

Maar het is natuurlijk een gotspe, dat u de gevoelige gegevens van grote groepen onverdachte burgers, zomaar deelt met het buitenland, waar wij geen enkele controle hebben op wat er met die gegevens gedaan wordt of door wie ze worden ingezien.

Dit gebeurt bovendien nog voor de door u genoemde “waarborgen op privacy” zijn ingetreden, namelijk de drietrapsraket van het interceptiestelsel. Al vóór beoordeeld is of filtering, datamining en gericht in data kijken, terecht is, wordt de data al gedeeld met buitenlandse diensten waarvoor die “waarborgen” allemaal niet gelden.

Geheime DNA databank

Ook de bevoegdheid voor de AIVD om een eigen, geheime DNA-databank op te zetten is onrechtmatig. De minister heeft geen enkel onderzoek laten uitvoeren naar nut en noodzaak

hiervan.

Bewaren

Steeds worden onrechtmatig verkregen gegevens, en gegevens die niet relevant bleken te zijn, tóch bewaard, zoals bijvoorbeeld in artikel 30 lid 9: “Gegevens, waarvan is vastgesteld dat deze niet relevant zijn voor het onderzoek dan wel niet op hun relevantie voor het onderzoek zijn onderzocht, worden na een periode van ten hoogste twaalf maanden vernietigd.”

Opnieuw wordt hier echter geen enkele noodzaak voor gegeven. Hoe kan dat ook, de gegevens zijn immers niet relevant?

Zonder noodzaak zouden gegevens niet mogen worden verzameld, laat staan bewaard.

Iedereen moet meewerken met de Stasi

Anders dan voorheen eist u dat iedere aanbieder van een communicatiedienst meewerkt aan aftappen en bulkinterceptie. Of het nu gaat om een telecomprovider, het buurtkrantje, een blog, Facebook of een patiëntenvereniging, men wordt verplicht om alle gegevens van iedereen af te staan zodra de geheime dienst daar om vraagt. Elke organisatie moet verplicht meewerken, en dit massaal aftappen zelfs betalen.

Zelfs de Stasi ging destijds niet zo ver.

De verplichting is intussen vager geworden. In de praktijk zullen er echter maar heel weinig organisaties zijn die weigeren mee te werken. Als de politie of geheime dienst een officieel verzoek doen, werken mensen nu eenmaal meestal mee. Er is nog steeds wel een verplichting tot meewerking voor iedereen die kan helpen ontsleutelen.

Ontsluutplicht

Het wetsvoorstel beoogt het verplicht te maken om versleutelde gegevens te ontsleutelen. Dat is regelrecht tegenstrijdig met het wettelijk principe dat iemand niet mee hoeft te werken aan zijn eigen veroordeling, wat is vastgelegd in het EVRM.

Het zal in de praktijk bovendien leiden tot het inbouwen van achterdeuren in beveiligingssoftware en databases, waardoor de geheime diensten toegang kunnen hebben tot gegevens die voor anderen versleuteld zijn. Het gevolg daarvan is echter onafwendbaar dat ook anderen deze achterdeuren kunnen vinden en exploiteren. Beveiliging en encryptie wordt door dit wetsvoorstel direct en zeer ernstig ondermijnd.

Het maakt de wereld niet veiliger, maar ónveiliger, zowel voor overheid als burgers.

De EVRM is inmiddels omzeild. Nu is de versleutelaar, en iedereen die kennis zou kunnen hebben ter ontsluiting, verplicht om mee te werken. Je hoeft je eigen bestanden dus niet meer te ontsleutelen, maar de fabrikant van de software die je voor versleuteling gebruikt, moet de sleutel leveren. Zelfde effect, alleen is het nu helaas moeilijker geworden om ertegen te procederen.

Hackbevoegdheid

Hetzelfde kan worden gezegd van de hackbevoegdheid uit artikel 30 van het wetsvoorstel.

Er is niet aangetoond dat er een noodzaak is om de AIVD en MIVD toestemming te geven om de computers, mobieltjes en communicatiesystemen van alles en iedereen te hacken.

En er wordt geen enkele grens aan gesteld. Jawel, er moet toestemming aan de minister worden gevraagd, maar niet per geval; een jaarlijks briefje van de minister waarin de hoofdaandachtsgebieden van de dienst worden genoemd, en waar toestemming in wordt verleend om naar willekeur van de dienst een oneindig aantal niet nader omschreven computers te hacken, is volgens dit wetsvoorstel al voldoende.

Ook dit deel van het wetsvoorstel maakt de wereld van burger en overheid niet veiliger, maar onveiliger. Spyware, malware, hacktools, achterdeuren en databases van geheime diensten kunnen immers ook door anderen ingezet worden.

Normaliter zijn dit strafbare zaken. Hoe kan de minister van burgers verwachten dat zij zich aan de wet houden, als hijzelf en zijn diensten dat niet hoeven te doen? En waarom hebben wij briefgeheim als de computer waarop we die brief schrijven, zomaar gehackt mag worden?

Denkt u dat als uw diensten ongebreideld mogen hacken, ook in computersystemen van buitenlandse mogendheden, dat zij het dan wel uit hun hoofd zullen laten om hetzelfde bij ons te doen? U scheidt een gevaarlijk precedent op dit gebied.

Samenvattend

U scheidt met dit voorstel een almachtige geheime dienst en een almachtige minister, die door niemand meer gecontroleerd wordt, die overal mag inbreken, nepinformatie mag planten en in elke porie van onze samenleving haar tentakels heeft zitten, of die porie nu iets verdachts doet of niet.

Uw wetsvoorstel behelst de grootste privacyschending die maar denkbaar is, zonder dat nut of noodzaak ook maar enigszins aannemelijk is gemaakt, en zonder dat er werkelijk toezicht bestaat.

Het wetsvoorstel hoort maar op één plek thuis, en dat is in de prullenbak, onder een dikke laag excuusbrieven.

Bas Thijs